

อดีตกาลแห่งรัฐทั้ง ๔

ปะลิส ไทรบุรี (เคดาห์) **กลันตัน** ตรังกานุ
ถือเป็นเมืองประเทศราชสำคัญของสยามตั้งแต่อดีตกาลต่อเนื่องมาแต่สมัยอาณาจักรสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1909 ได้มีการยกดินแดนส่วนนี้ให้แก่อังกฤษตามสนธิสัญญากรุงเทพระหว่างอังกฤษ - สยาม เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน โดยยังมีเหตุผลอื่นแฝงเร้นอยู่ในปฏิบัติการนี้ รัฐมลายูทั้ง 4 นี้ทวีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ ความมั่นคง และการค้าอย่างมากจึงตกเป็นที่หมายตาของชาติตะวันตกโดยเฉพาะอังกฤษ (หลังจากผนวกพม่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ British India) อย่างไรก็ตามความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของรัฐทั้ง 4 นี้ ส่งผลให้สยามต้องมีปฏิกริยาอย่างทันทีเพื่อรักษาอำนาจอธิปไตยและกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนทั้งหลายเหล่านั้นผ่านรูปแบบการทำสงคราม (กรณีกบฏแขก 7 หัวเมือง) และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองเพื่อระงับอำนาจ (ในกรณีกบฏไทรบุรี) เป็นไปเพื่อให้สอดคล้องกับคติและชนบของวาทะกรรมที่ว่า “การเสียดินแดนเท่ากับเสียพระเกียรติยศของกษัตริย์” ความเจริญของเมืองเคดาห์ (สยามเรียกไทรบุรี) มีปรากฏอยู่ในบันทึกของชาวจีนและอินเดียมาแต่โบราณถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การค้าที่เมืองนี้ หากพิจารณาจากตำแหน่ง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และพิกัดทางแผนที่จะพบว่าเคดาห์ตั้งอยู่ตรงข้ามกับหัวเกาะ **สุมาตรา** พอดีจึงเป็นเส้นทางของเรือสินค้าและนักเดินเรือจากตะวันตก (อินเดียและอาหรับ) ไปยังตะวันออก (จีน) เพื่อทำการค้าขาย ทั้งยังเป็นสถานที่พักขึ้นฝั่งเพื่อซ่อมแซมเรือและหาเสบียงอาหารที่ร่อยหรอลระหว่างการเดินทาง นอกจากนี้เคดาห์จัดอยู่ในดินแดนที่มีความเจริญในยุคแรกเริ่มของอาณาจักรและอารยธรรมโบราณในแหลมมลายูช่วงราวศตวรรษที่ ๑ - ๒ เป็นต้นมาทั้งยังเป็นสถานที่ที่เหล่านักประวัติศาสตร์ต่างถกเถียงถึงศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย ในช่วงต้นศตวรรษที่ ๑๕ เคดาห์ได้ถูกแปรสภาพไปเป็นรัฐสุลต่าน (Sultanate State) ซึ่งเป็นผลมาจากความผกผันทางการเมืองของอาณาจักรมขปาหิต ทำให้เคดาห์ประกาศไม่เป็นเมืองขึ้นแก่อาณาจักรมขปาหิตอีกต่อไป และมีการรับเอาศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลักของรัฐ อย่างไรก็ตามเคดาห์ยังมีสถานะเฉพาะตน (ทัศนะของผู้เขียน) กล่าวคือความกลัวต่อการตกอยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรอื่นที่มีอำนาจมากกว่า เช่น สยาม (อยุธยา) ทำให้มีการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีกับ **จักรวรรดิจีน** (ราชวงศ์หมิง) เพื่อขอกำลังและการป้องกันทางทหารเมื่อถูกรุกราน นั่นเท่ากับว่าเคดาห์อยู่ภายใต้อารักขาของจีน ณ ช่วงเวลานั้น และยังเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจการค้าของเคดาห์อีกประการหนึ่ง และในช่วงที่รัฐสุลต่านในแหลมมลายูอ่อนแออาณาจักรอยุธยาที่ส่งกองทัพเข้ามายึดครองเขตแดนทางตอนเหนือ ซึ่งรวมไปถึง กลันตัน ตรังกานุ ปัตตานี เป็นไปในลักษณะเช่นนี้จนกระทั่งมีการเปลี่ยนมือจากสยามไปสู่อังกฤษ ค.ศ. ๑๙๐๙

โดย.....ธนทร์รัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

สำหรับรัฐปะลิสนั้นเดินที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของเคดาห์ที่มีความทรงจำ เหตุการณ์ต่างๆ และความรู้สึกร่วมกันของผู้คนเช่นเดียวกับเคดาห์ แต่การแยกปะลิสออกจากเคดาห์นั้นเป็นผลพวงของความไม่ไว้วางใจของสยามต่อตัวเจ้าผู้ครองนครแห่งรัฐเคดาห์ในเหตุการณ์กบฏไทรบุรี (ค.ศ. ๑๘๒๑) ทำให้สยามแยกเคดาห์ออกเป็น ๔ ส่วน ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ ได้แก่ ปะลิส เคดาห์ สตูล และกะบังปาสู ซึ่งทำให้ปะลิสถือกำเนิดและเป็นส่วนหนึ่งของสยามตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ส่วนกลันตันและตรังกานูถือเป็นรัฐสุลต่านชายแดนสยามที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดนราธิวาส (กลันตัน) รัฐสุลต่านทั้ง ๒ ตั้งอยู่ด้านชายฝั่งทะเลตะวันออกของคาบสมุทรมลายูและเป็นเมืองประเทศราชของสยามเฉกเช่นเดียวกับเคดาห์ และปะลิส อีกทั้งยังส่งบรรณาการให้สยามในรูปของบุหงามาสดทุก ๓ ปี แต่เดิมตรังกานูเป็นรัฐสุลต่านที่สืบเชื้อสายจากโจฮอร์และถูกรอบงำจากโจฮอร์ทั้งหมด จนในระยะต่อมาช่วงศตวรรษที่ ๑๙ ได้ตกมาเป็นเมืองประเทศราชของสยามจนกระทั่งตกเป็นของอังกฤษตามสนธิสัญญากรุงเทพฯ ค.ศ. ๑๙๐๙ ซึ่งรวมทั้ง เคดาห์ และปะลิสด้วย

ความสำคัญของรัฐสุลต่านกลันตันและตรังกานูในแง่เศรษฐกิจนั้นเป็นแหล่งดีบุกที่อุดมสมบูรณ์จึงเป็นที่หมายตาของมหาอำนาจด้านการล่าอาณานิคมอย่างอังกฤษที่จะได้ดินแดนส่วนนี้เป็นแหล่งวัตถุดิบส่งให้รัฐบาลลอนดอนอันเป็นผลพวงจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป

ในมิติด้านการเมืองทั้งกลันตันและตรังกานูถือเป็นเป้าหมายของอาณาจักรที่ทรงอิทธิพล เช่น มะละกา ที่ทำการทำหายอำนาจของสยาม (อยุธยา) ด้วยการโจมตีเมืองและนำตัวประกันคนสำคัญไปอยู่ที่มะละกาด้วย แต่อย่างไรก็ตามอาณาจักรปัตตานีก็โจมตีกลันตันบ่อยครั้งด้วยเหตุผลของการขยายดินแดน อาจกล่าวได้ว่าทั้งกลันตัน และตรังกานูต่างเป็นเป้าหมายสำคัญของการช่วงชิงอำนาจระหว่างดินแดนของชาติมหาอำนาจอันทั้ง สยาม ปัตตานี และมะละกา

ในแง่การสงครามและในฐานะเมืองประเทศราชของทั้งกลันตันและตรังกานูบ่อยครั้งที่ต้องแสดงความจงรักภักดีต่อสยาม (อยุธยา) ด้วยการส่งกำลังทหารและเสบียงกรังยามเมื่อสยามมีศึกติดพันกับอาณาจักรคู่แข่ง เช่น พม่า (ตองอู) กัมพูชา และเวียดนาม เป็นต้น การอ้างสิทธิของสยามต่อกลันตัน เคดาห์ และปะลิส ไม่ได้รับการโต้แย้งจากชาวเมืองมากนัก

แต่สำหรับตรังกานูนั้มนักเขียนกรานว่าตนมิได้อยู่ในฐานะเดียวกับรัฐมลายูอื่นๆ ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของสยามน้อยมาก กล่าวกันว่าฐานะของกลันตันและตรังกานูนั้้นยากแก่การให้ความจำกัดความ แม้ว่าอังกฤษจะได้ยอมรับรัฐอีกครึ่งหนึ่งว่าสยามมีอำนาจบางประการเหนือดินแดนนี้ ในตรังกานูเองนั้นก็มีอำนาจแต่ในนามเมื่อเทียบกับกลันตันถูกสยามควบคุมเข้มงวดกว่า หรือแม้แต่การส่งบรรณาการบุหงามาสดันเประ (Bunga Mas Dan Perak) ถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของกลันตันและตรังกานูที่ส่งให้สยามเพราะเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดของพระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาฯ (ตามตำนานเรื่องเล่าที่มีบันทึกไว้ในหนังสือ Hakiyat Marong Mahawangsa) แห่งราชสกุลเคดาห์ เนการีสยาม (อยุธยา)

สถานะของทั้งกลันตันและตรังกานูเป็นไปแบบไม่เต็มใจนักกับทั้งสยามและรัฐมลายูอื่นๆ การส่งบรรณาการเป็นเพียงหลักประกันและส่งสัญญาณว่ากลันตันและตรังกานูยังเป็นมิตรและยอมรับอำนาจ

โดย.....ธนทร์รัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

องสยาม (อยุธยา) ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันการรุกรานจากรัฐมลายูอื่นๆ

กล่าวคือเป็นการพึ่งพาทางกองทัพและการป้องกันดินแดนจากสยามนั่นเอง

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ในอดีตกาลของรัฐมลายูทั้ง ๔ (เคดาห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู) กับสยาม (อยุธยา)

นั้นเป็นไปในลักษณะการพึ่งพาทางการทหารผ่านการส่งบุหนามาสเป็นเครื่องบรรณาการในขณะที่สยาม (อยุธยา)

ตกลงยินยอมให้บรรดาภคิษฏีร์มลายูปกครองตนเองโดยสยามจะแทรกแซงน้อยที่สุดด้วยปัจจัยเกี่ยวระยะทาง จึงทำให้สยาม (อยุธยา)

มีความยืดหยุ่นทางการเมืองอย่างมากทำให้สุดท้ายสามารถกระทำการภายในขอบเขตภูมิรัฐศาสตร์ที่จำกัดทั้งต่อสยามและต่อเครือญาติเมืองมลายูอื่นๆ ฐานะของรัฐมลายูในโลก ๒

วัฒนธรรมนี้เป็นไปอย่างยุ่งยากซับซ้อน บ่อยครั้งที่สุดท้ายของทั้ง ๔

รัฐต้องไปเข้าเฝ้าพระเจ้ากรุงสยามด้วยตนเองสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเหตุการณ์กบฏ ๗

หัวเมืองในอาณาจักรปัตตานีล้วนเป็นบทเรียนให้ทั้งเคดาห์ กลันตัน

และตรังกานูต้องหวาดหวั่นในชะตากรรมทำให้ต้องมองหาอำนาจใหม่ที่สามารทำให้ประโยชน์แก่เมืองของตนและตัดทานอำนาจของสยามได้ ซึ่งโปรตุเกส อังกฤษ

และฮอลันดาล้วนเป็นสิ่งที่ไม่เมืองเหล่านั้นพิจารณาแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จะเห็นได้จากความผิดหวังที่**ตรังกานู**มีต่อโปรตุเกสจนกระทั่งการเข้ามาอย่างเต็มตัวของอังกฤษทำให้ความสัมพันธ์ของสยามกับรัฐมลายูทั้ง ๔ เปลี่ยนแปลงไป จนท้ายที่สุดแล้วทั้ง ๔ รัฐ

ก็ถูกเปลี่ยนมือผู้ปกครองจากสยามไปสู่อังกฤษด้วยเหตุผลทางการเมืองและการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันของสยามและอังกฤษตามสนธิสัญญากรุงเทพฯ (สนธิสัญญาแองโกล - สยาม) ค.ศ. ๑๙๐๙

๔ รัฐในยุคเปลี่ยน (มือ) ผ่านผู้ถือครอง : จากสยามสู่อังกฤษ

ในประวัติศาสตร์ชาติไทยกระแสหลักได้มีการพูดถึงการเสียดินแดนหัวเมืองมลายู ได้แก่ เคดาห์ ปะลิส กลันตัน ตรังกานู

ในลักษณะของความรู้สึกรักชาติหรือสร้างสำนึกชาตินิยมแก่ผู้คนในขอบขัณฑสีมาสยาม

แต่ทว่าการสูญเสียดินแดนในครั้งนี้มีเบื้องหลังที่เกี่ยวกับการสมประโยชน์ร่วมกันระหว่างสยามกับอังกฤษในฐานะมหามิตรในช่วงที่ชาติมหาอำนาจตะวันตกรุกคืบอย่างหนักในการชิงเอาดินแดนในแหลมอินโดจีน (ฝรั่งเศส) และมลายู (อังกฤษ) เป็นอาณานิคม

วิเทโศบายหรือการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสยามนั้นเป็นไปอย่างระมัดระวังควบคู่ไปกับนโยบายด้านความมั่นคงของชาติที่ถือว่าการเสียดินแดนคือการเสียเกียรติภูมิเกียรติยศของภคิษฏีร์สยามในทีนี้จะขอขยายความช่วงเวลา และกระบวนการของการเปลี่ยนมือ (ส่งผ่าน) ๔ รัฐ

มลายูให้อังกฤษว่ามีความเป็นไปได้เพื่อที่จะได้เข้าใจบริบทและขยายความวิเคราะห์ต่อยอดเพิ่มเติมเต็มองค์ความรู้ในประวัติศาสตร์หน้านี้ อังจะนำไปสู่การเชื่อมโยงปะติดปะต่อกับ “สิ่งตกค้าง” หลังจากปี ค.ศ. ๑๙๐๙

๔ รัฐ

มาลาญต์กล่าวเป็นหัวเมืองประเทศราชของสยามมาอย่างยาวนานจนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นราว ค.ศ. ๑๘๒๖ (สมัยรัชกาลที่ ๓) อังกฤษได้รวมเอารัฐมะละกา ปีนัง และสิงคโปร์ ตั้งเป็นเขตนิคมช่องแคบ (Straits Settlement)

เพื่อดูแลผลประโยชน์ทางการค้าโดยมีศูนย์กลางบริหารอยู่ที่สิงคโปร์และต่อมานิคมช่องแคบก็เปลี่ยนสภาพเป็นรัฐในอารักขา (protectorate)

ของอังกฤษเมื่อบริษัทอินเดียตะวันออกยกเลิกกิจการการค้าและโอนนิคมช่องแคบให้กับกระทรวงอาณานิคมในลอนดอน ระยะเวลาต่อมาอังกฤษเริ่มเข้ามามีอำนาจทางแหลมมาลาญต์ช่วงก่อนปี ค.ศ. ๑๙๐๐

อังกฤษยอมรับสิทธิของสยามที่มีอำนาจปกครองเหนือ

เคดาห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ดังที่ปรากฏในสนธิสัญญาเบอร์นีย์ (ค.ศ. ๑๘๒๖) ปฏิญญาลับ (ค.ศ. ๑๘๙๗) และข้อตกลงปักปันเขตแดน (ค.ศ. ๑๘๙๙) ในขณะที่ช่วงทศวรรษ ๑๘๖๑ – ๑๘๘๐

เกิดกรณีพิพาทระหว่างรัฐบาลสยามกับรัฐบาลอินเดียของอังกฤษเรื่องมาลาญต์หลายครั้ง

แต่ก็สงบลงได้เพราะอังกฤษต้องการคบสยามฉันทมิตรและไม่ต้องการละเมิดสิทธิของสยามในมาลาญต์ทั้ง ๔ รัฐ แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่าสยามจะไม่เสียสิทธิปกครองหัวเมืองมาลาญต์ทั้ง ๔ ไป

ในขณะนี้นิคมช่องแคบของอังกฤษ (ปีนัง มะละกา และสิงคโปร์)

ได้ถือว่าถูกกลืนอำนาจเหนือเขตแดนมาลาญต์ไปโดยปริยาย เป็นที่น่าสังเกตว่าความเป็นไปและปฏิบัติการต่างๆ การได้และการเสียพื้นที่ของรัฐมาลาญต์ล้วนเกิดจากการแบ่งสรรปันส่วนระหว่างชาติมหาอำนาจตะวันตกทั้งอังกฤษ และฮอลันดาโดยที่เจ้าของแผ่นดินที่แท้จริงไม่มีส่วนรู้เห็นแต่อย่างใด

พฤติกรรมนี้เป็นนัยยะบอกว่าทั้งสองชาติมหาอำนาจตะวันตกมองมาลาญต์เป็นเมืองที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของตนเองตั้งแต่มีการทำสนธิสัญญาระหว่างอังกฤษ

และฮอลันดาเพื่อแก้ไขปัญหาทับซ้อนเรื่องขอบเขตอำนาจในแหลมมาลาญต์ระหว่างกันในทศวรรษที่ ๑๘๒๔

ผลของสนธิสัญญาอังกฤษ – ฮอลันดาทำให้อังกฤษถืออำนาจโดยชอบในการจัดการปัญหาเขตแดนสยาม – มาลาญต์ อีกครั้ง โดยอังกฤษยอมรับอำนาจสยามเหนือ ๔ รัฐมาลาญต์ (ทั้งปัตตานีด้วย)

โดยแลกเปลี่ยนกับการขอเช่าเกาะปีนังจากสยามและขอให้สยามอนุญาตให้อังกฤษเข้าไปตั้งบริษัทการค้าในกลันตันและตรังกานู จากนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๐๙

อังกฤษยังส่งเจ้าหน้าที่มาเจรจากับสยามอีกครั้งโดยขอให้สยามยินยอมมอบอำนาจเหนือรัฐทั้ง ๔ (ยกเว้น สตูล และปัตตานี) ให้กับอังกฤษด้วยเห็นว่าสยามกำลังติดปัญหาเขตแดนกับฝรั่งเศส

อังกฤษจึงพยายามโน้มน้าวให้สยามยินยอมตามการร้องขอของอังกฤษเพื่อแลกกับการให้อังกฤษเป็นตัวคานอำนาจกับฝรั่งเศส ในเวลาต่อมาทั้งเคดาห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู

ได้เปลี่ยนสถานะเป็นรัฐนอกสหพันธรัฐมาลาญา (Unfederated Malay States)

อีกทั้งรัฐมาลาญต์อื่นๆก็ถูกอังกฤษค่อยๆจัดระเบียบโดยอ้างผลกระทบต่อประโยชน์ของอังกฤษเป็นเหตุผลในการจัดการ

พฤติกรรมนี้ชี้ให้เห็นว่าอังกฤษใช้วิธีค่อยๆกลืนอำนาจของรัฐมาลาญต์ต่างๆไว้ที่ตนไปที่ละรัฐโดยอาศัยเหตุทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคแหลมมาลาญต์และการเมืองภายในที่ขัดแย้งกันในแต่ละรัฐ

ทำให้ในที่สุดอังกฤษก็สามารถควบคุมอำนาจเหนือเขตแดนปลายแหลมมาลาญต์ได้ทั้งหมด

แต่จะว่าไปแล้วชาวมาลาญต์เองก็ยินยอมให้อังกฤษเข้ามาครอบงำโดยง่ายด้วยหวังว่าจะให้อังกฤษนำความเจริญมาสู่ดินแดนของตนด้วยนั่นเอง

โดย.....ชนนัรัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

ในกรณีการยกดินแดน ๔ รัฐ มลายูของสยามให้แก่อังกฤษนั้นถือเป็นการเปลี่ยน (มือ) ผ่านครั้งสำคัญอันเป็นที่มาของวาทกรรมเสียดินแดนและความเสียหายของรัฐบาลสยามดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๐๐ รัฐบาลอังกฤษเริ่มปล่อยท่าทีขยายอิทธิพลเข้ามายังเคดาห์ กลันตัน และตรังกานู ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมากในเรื่องของแร่ดีบุก ด้วยเกรงว่าอิทธิพลของฝรั่งเศสจะเข้ามาสู่ดินแดนแถบนี้บ้าง อังกฤษจึงรีบฉวยโอกาสเจรจากับสยามในปี ค.ศ. ๑๙๐๑ เรื่องการจัดตั้งที่ปรึกษาประจำกลันตัน และตรังกานูโดยอ้างสงครามความไม่สงบในรัฐทั้งสอง ซึ่งเป็นผลเสียแก่คนในบังคับของตน ทั้งการที่สุลต่านของกลันตันและตรังกานูให้สัมปทานแก่คนชาติอื่นโดยไม่ขอความเห็นชอบจากอังกฤษก่อนทั้งที่มีข้อตกลงในปฏิญญาลับ ค.ศ. ๑๘๙๗ ไว้แล้ว จึงแนะนำให้สยามจัดการปกครองหัวเมืองมลายูให้เรียบร้อยโดยอังกฤษยินดีจะหาผู้ชำนาญงานมาเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลมลายูทั้ง ๓ ให้ ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๐๒ สยามต้องประนีประนอมลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับรัฐกลันตันและตรังกานู โดยสยามจะจัดตั้งที่ปรึกษาของสยามไปประจำรัฐเหล่านั้นเองผ่านความเห็นชอบจากอังกฤษก่อน อย่างไรก็ตามก็ตีนับจากปี ค.ศ. ๑๙๐๐ สยามได้เปิดการเจรจาเรื่องการผ่อนผันสิทธิสภาพนอกอาณาเขตโดยต่อรองให้อังกฤษเลิกเลิกสิทธิพิเศษในการถอนคดีของกงสุลในศาลต่างประเทศในภาคเหนือตามข้อตกลงสัญญาระหว่างสยามกับอังกฤษ ในปี ค.ศ. ๑๘๘๓ เพื่อแลกกับการยอมให้คนในบังคับอังกฤษทางภาคนั้นมีสิทธิซื้อขายที่ดินโดยสยามเรียกร้องเฉพาะคนในบังคับอังกฤษที่เป็นชาวยุโรปและชาวเอเชีย และข้อแลกเปลี่ยนที่อังกฤษยินยอมยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตแต่การเจรจาดังกล่าวไม่ได้ช้อยยุติ / สรุปหลังจากทั้งสองฝ่ายพยายามต่อรองเจรจามากกว่า ๔ ปี (ค.ศ. ๑๙๐๑ - ๑๙๐๕) ในปี ค.ศ. ๑๙๐๖ รัฐบาลทั้งสองได้เปิดการเจรจาใหม่โดยครั้งนี้เป็นเรื่องการสร้างทางรถไฟ (ร.๕ ทรงคิดทางรถไฟสายใต้เพื่อกระชับการปกครองหัวเมืองให้รัดกุมมากขึ้น แม้ว่าหัวเมืองมลายูจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษก็จริงและอังกฤษสามารถดักดวงผลประโยชน์ได้เต็มที่ตามปฏิญญาลับ ค.ศ. ๑๘๙๗ แต่ถ้าหากสยามยกเลิกปฏิญญาลับแล้วทางรถไฟสายนี้จะเป็นคุณประโยชน์ต่อสยามทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ) สยามเสนอให้สร้างทางรถไฟต่อจากเพชรบุรีไปทางใต้ระยะทาง ๕๓๐ ไมล์ แต่ต้องกู้เงินจากต่างชาติราว ๓ - ๔ ล้านปอนด์ และประเทศที่สยามอาจจะเจรจาด้วยได้คือรัฐบาลสหพันธรัฐมลายูของอังกฤษ (ประกอบด้วย เปรัก สลังงอร์ ปาหัง และเนกาโรเซมบิลัน) ซึ่งขณะนั้นกำลังวางโครงการ ๑ ปี สร้างทางรถไฟจากสิงคโปร์ขึ้นมาถึงเขตทางเหนือติดต่อกับสยาม แต่การเจรจาดังนี้ยังตกลงไม่ได้ด้วยเหตุที่เจ้าพนักงานกรมรถไฟหลวงของสยามเป็นคนเยอรมันเสียส่วนใหญ่และเกรงกลัวอิทธิพลของเยอรมันที่จะรุกรานทางใต้ของสยาม การเจรจาทางการทูตเริ่มคลี่คลายเมื่อมีข้อเสนอยกดินแดนในส่วนอำนาจของสยามต่อ ๔ รัฐมลายูให้แก่อังกฤษโดยสโตนเบลล์ (ที่ปรึกษาราชการแผ่นดินชาวอเมริกัน) ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๐๔ ที่สโตนเบลล์รับราชการอยู่นั้นปัญหาเรื่องหัวเมืองมลายูที่ค้างค้ำได้ทวีความรุนแรงขึ้น สโตนเบลล์เห็นว่าไม่วันใดก็วันหนึ่งอังกฤษคงหาวิธียึดดินแดนเหล่านั้นไปจนได้และไม่เห็นประโยชน์ที่สยามจะเรียกร้องสิทธิเหนือดินแดนเหล่านี้เลย

โดย.....ชนนัทรัฐ นาคทัง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

เนื่องด้วยสยามต้องรับผิดชอบการจัดการบริหารของรัฐเหล่านั้นและไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการควบคุมรัฐเหล่านั้นให้ปลอดการแทรกแซงจากอังกฤษหากยกรัฐเหล่านั้นให้อังกฤษไปก็จะเป็นการตัดปัญหายุ่งยากคาใจ

สถานการณ์ภายในของสยามจะเข้มแข็งขึ้นเพราะจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบดินแดนส่วนที่ไม่ใช่ของตนอีกต่อไป การแทรกแซงจากอังกฤษจะสิ้นสุดลงและสยามยังสามารถปกครองดินแดนส่วนที่เหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สโตเบลล์ชี้ให้เห็นผลเสียของแต่ละรัฐว่าทั้ง กลันตัน และตรังกานู

ไม่เคยอยู่กับสยามอย่างจริงจังแม้ว่าจะเคยมีข้าหลวงจากกรุงเทพฯไปประจำในปี ค.ศ. ๑๘๙๔ ที่กลันตัน และแม้ว่ารัชกาลที่ ๕ จะเคยเสด็จเยี่ยมเยียนรัฐเหล่านั้นก็ตามที่

กระนั้นก็ยังไวใจสุลต่านได้ยากประกอบกับอังกฤษต้องการขยายอิทธิพลเข้ามาทางตอนเหนือของมาลายูเห็นได้จากการตกลงกับสยามในการตั้งที่ปรึกษาชาวอังกฤษประจำกลันตันในปี ค.ศ. ๑๙๐๒

และข้าหลวงใหญ่ประจำสิงคโปร์แสดงท่าทีสนับสนุนสุลต่านอย่างชัดเจนและเกลี้ยกล่อมให้กระด้างกระเดื่องต่อสยามด้วยข้อเสนอ ๔ ข้อ ๑) ให้กลันตันขึ้นตรงต่ออังกฤษ ๒) ให้สุลต่านส่งเครื่องบรรณาการให้อังกฤษ ๓) อังกฤษจะยอมให้กลันตันมีสิทธิปกครองตนเอง ๔)

อังกฤษยินยอมให้สุลต่านปกครองตามศาสนาและประเพณีอิสลาม

ในขณะที่ตรังกานูไม่เคยยอมรับว่ารัฐบาลของตนอยู่ในอารักขาของสยามเช่นในปี ค.ศ. ๑๙๐๒

เมื่ออังกฤษกับสยามตกลงกันว่าส่งที่ปรึกษาอังกฤษไปประจำตรังกานูแต่สุลต่านตรังกานูไม่ยอมรับรู้การกระทำใดๆทั้งสิ้น และฝ่ายสยามเองก็ไม่มีอำนาจไปบังคับให้ปฏิบัติตามได้

เหตุการณ์ยังไม่น่าไว้วางใจเรื่องบริษัทดีพีในกลันตัน (อังกฤษได้สัมปทานเหมืองแร่)

เหตุการณ์ในเคดาห์หลังการรื้อถอนของรามูดาและท่าที่แข่งกร้าวของสุลต่านตรังกานูยิ่งทำให้สโตเบลล์เห็นว่าสยามไม่ควรเสียเวลาปกครองดินแดนเหล่านี้ซึ่งอาจทำให้สยามปกครองเมืองอื่นๆทางใต้มีประสิทธิภาพและรัดกุมยิ่งขึ้น

นอกจากนี้สโตเบลล์ยังรู้สึกถึงสิ่งที่จะแนะนำให้รัฐบาลสยามยกดินแดนรัฐมลายูให้แก่อังกฤษเพราะวิตกว่าสยามจะไม่ยอมเสียดินแดนเพราะไม่แน่ใจว่าจะได้ผลประโยชน์เท่าที่ควรจนกระทั่งสโตเบลล์ได้มีโอกาสถวายความเห็นแก่รัชกาลที่ ๕ (หลังจากเสด็จกลับจากการประพาสยุโรป) ค.ศ. ๑๙๐๗

เรื่องการทำสนธิสัญญาครั้งใหม่กับอังกฤษทั้งการยกเหตุผลต่างๆและอ้างสนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส (ค.ศ. ๑๙๐๖)

ที่ฝรั่งเศสยอมผ่อนผันเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตโดยยอมให้คนในบังคับฝรั่งเศสที่เป็นชาวเอเชียในสยามขึ้นต่อศาลสยามเพื่อแลกกับเสียบราฮู พระตะบอง และศรีโสภณ

สโตเบลล์ต้องการใช้แนวทางแบบที่ทำกับฝรั่งเศสให้ใช้กับอังกฤษโดยยกดินแดนเพียง ๓ เมือง คือ เคดาห์ กลันตัน และตรังกานู ซึ่งจะทำให้ปัญหาต่างๆเกี่ยวกับดินแดนเหล่านี้หมดไปโดยอัตโนมัติก็จริงอยู่ การเสียดินแดนถือเป็นการเสียเกียรติภูมิของชาติ

แต่ควรนึกถึงความจริงที่ว่าดินแดนเหล่านี้จะหลุดพ้นจากอำนาจของสยามแน่ๆ

ไม่ว่าวันใดก็วันหนึ่งเพียงแต่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น

และอาจจะสูญเสียโดยไม่ได้รับอะไรตอบแทนเลยเสมือนคนที่เป็นโรคเรื้อรังที่แขนขาที่ควรตัดเนื้อร้ายออกไปก่อน เชื้อโรคจะลุกลามแพร่ไปยังส่วนอื่นๆของร่างกาย อย่างไรก็ตามในหลวงรัชกาลที่ ๕

ก็ได้ตัดสินใจพระทัยและให้สโตเบลล์จัดการเรื่องหัวเมืองมาลายูตามคำแนะนำ

จากนั้นรัฐบาลสยามและอังกฤษได้นำเรื่องต่างๆที่เจรจาคั่งค้างมาพิจารณาร่วมกัน ๔ เรื่อง คือ ๑)

โดย.....ธนบุรีรัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

การยกดินแดนรัฐเคดาห์ กลันตัน ตรังกานู และปะลิสให้อังกฤษ ๒)

การยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนในบังคับอังกฤษในสยาม ๓) การสร้างทางรถไฟสายใต้ ๔)

การยกเลิกปฏิญญาลับ ค.ศ. ๑๘๙๗

แต่ประเด็นหลักของการเจรจาคือการเจรจาเพื่อให้อังกฤษยอมยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนในบังคับอังกฤษเพื่อแลกกับรัฐมาลัยในอารักขาของสยาม

สำหรับข้อขัดแย้งที่ตกลงยากที่สุดคือการกำหนดเขตแดนว่าตรงไหนเป็นดินแดนในปกครองของสยาม

ส่วนไหนที่จะยกให้อังกฤษโดยทั้ง ๒ ฝ่าย

ต่างพยายามคำนึงถึงมูลฐานทางเชื้อชาติและสภาพภูมิศาสตร์แต่เป็นไปได้ยากที่จะพิจารณาด้วยความยุติธรรม เหตุผลและคำอธิบายที่สยามแจ้งให้อังกฤษทราบถึงการยอมเสียดินแดนมีด้วยกัน ๒ ประการ ได้แก่ ๑)

สยามยกดินแดนเฉพาะที่เห็นว่าอำนาจของตนครอบคลุมไม่ถึงถึงเท่านั้น ๒)

การแบ่งเขตแดนนั้นถือเอาสถานะทางการปกครองเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงภาษา ศาสนา หรือวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้จึงเสนอยกดินแดนให้เพียง ๓ รัฐ ได้แก่ เคดาห์ กลันตัน และตรังกานู เท่านั้น ปะลิสเป็นรัฐที่ ๔

ที่ถูกยกให้ในระยะต่อมาซึ่งเป็นทำที่ยินยอมให้อังกฤษ แต่ยงหาหลักฐานแน่นอนไม่ได้ว่าเพราะเหตุใด

แต่อาจจะสันนิษฐานได้ว่าสโตนเวลล์ไม่เห็นประโยชน์อะไรที่สยามยังคงถือครองปะลิสและในสภาพทางภูมิศาสตร์ รวมถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์นั้นปะลิสเป็นส่วนหนึ่งของเคดาห์แน่นอน

แต่อังกฤษก็ยังเรียกร้องดินแดนส่วนอื่นเพิ่มเติม เช่นยะลา ปัตตานี รามันห์ตอนใต้ และเกาะลังกาวิ

ท้ายสุดรัฐบาลสยามยอมตกลงตามข้อเสนอของอังกฤษยกรามันห์ตอนใต้และเกาะลังกาวิเพื่อแลกกับเงินกู้เพื่อสร้างทางรถไฟ

ฝ่ายสยามเห็นว่าการสร้างทางรถไฟทางใต้จากเพชรบุรีลงไปถึงชายแดนมาลัยเป็นสิ่งสำคัญและได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองสัญญาลับสยาม - อังกฤษ ค.ศ. ๑๘๙๗

ถูกยกเลิกเพราะในเชิงปฏิบัติสยามถือว่าสูญเสียดินแดนทั้งหมดให้อังกฤษไปแล้วตั้งแต่ปี ๑๘๙๗

แต่ในสัญญาลับสยามยอมให้อังกฤษมีอำนาจเหนือดินแดนทางใต้ตั้งแต่ตำบลบางสะพานลงไปจนสุดแหลมมาลัย ในสัญญาฉบับใหม่ ๑๐ มีนาคม ๑๙๐๘ สยามได้ลงนามกับอังกฤษมีใจความสำคัญว่า ๑)

รัฐบาลสยามยอมยกสิทธิทางการปกครองและการบังคับบัญชาเหนือดินแดนมาลัยให้แก่ เคดาห์ กลันตัน ตรังกานู และปะลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียง (ลังกาวิ) ให้แก่อังกฤษ ๒) การยก/ โอน

ดินแดนนี้ต้องจัดการให้สำเร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบัน ๓) จัดตั้งคณะกรรมการทั้ง ๒ ฝ่าย ในระยะ ๖ เดือน

หลังทั้งสองให้สัตยาบันเพื่อทำการปักปันเขตแดนกันนอกจากนี้คนในบังคับสยามที่เคยอยู่อาศัยในดินแดนดังกล่าวแล้ว ถ้าต้องการเป็นคนสยามต้องย้ายกลับไปอยู่ในเขตสยามภายใน ๖ เดือน

และอังกฤษยอมรับว่าบุคคลเหล่านั้นยังมีสิทธิเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในดินแดนเหล่านั้นอยู่

หนังสืออนุญาตต่างๆที่ทางรัฐบาลสยามออกให้ก่อนวันลงนามในสัญญาฉบับนี้อังกฤษยังคงยอมรับสิทธินั้นต่อไป ๔) รัฐบาลอังกฤษยอมรับว่าหนังสือที่รัฐต่างๆมีอยู่ต่อรัฐบาลสยามนั้นรัฐบาลสหพันธรัฐมาลัยจะชดใช้ให้แทน

๕) อำนาจศาลต่างประเทศฝ่ายสยามตามข้อ ๘ ของหนังสือสัญญาปี ค.ศ. ๑๘๘๓

จะยังคงใช้อยู่กับคนในบังคับอังกฤษที่เป็นชาวเอเชียและจดทะเบียนก่อนการลงนามในสัญญา ๖)

คนในบังคับอังกฤษจะได้กรรมสิทธิ์เหมือนคนพื้นเมือง เช่น กรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่ต้องเสียภาษีอากรต่างๆ เหมือนคนสยาม เว้นแต่ไม่ต้องการเป็นทหาร

นอกจากนี้สยามยังทำสัญญาปักปันเขตแดนและสัญญาเรื่องอำนาจทางการศาลแยกเป็นพิเศษด้วย

โดย.....ธนทร์รัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

การยกดินแดนมาลัยให้แก่อังกฤษนี้ทางสยามไม่ได้แจ้งให้สุลต่านเจ้าของรัฐนั้นทราบเลย ทำให้สุลต่านโกรธเคืองมากตั้งคำปรารภของสุลต่านเคดาร์ห์กับที่ปรึกษาทางการคลังประจำเคดาร์ห์ว่า “สยามมีสิทธิที่จะยกหนีไปให้ผู้อื่นได้ แต่ไม่มีสิทธิจะยกลูกหนีให้ใคร” และตอนหนึ่งยังได้ปรารภอีกว่า “ประเทศของฉัน ประชาชนของฉัน ถูกขายไปเหมือนกับขายลูกวัวฉันให้อภัยคนซื้อ ซึ่งมีพันธะกับฉัน แต่ฉันให้อภัยคนขายไม่ได้”

สุลต่านกลันตันและตรังกานูต่างก็มีปฏิริยาเช่นเดียวกันคือคัดค้านการกระทำของสยาม (โดยการส่งต้นไม้เงินและต้นไม้ทองเพื่อแสดงความจงรักภักดีผ่านผู้แทนมายังกรุงเทพฯ) นอกเหนือปฏิริยาดังกล่าวแล้วเหตุการณ์ทุกอย่างดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและสนธิสัญญา ๑๙๐๘ ได้เสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างสยามกับอังกฤษกระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ในสัญญาฉบับนี้มีภาคผนวกว่าด้วยการยกเลิกปฏิญญาลับ ค.ศ. ๑๘๙๗ และว่าด้วยการสร้างทางรถไฟสายใต้โดยที่อังกฤษให้เงินกู้ในการก่อสร้างภายใต้เงื่อนไขว่ากรรมรถไฟจะต้องอยู่ภายใต้การก่อสร้างและควบคุมของชาวอังกฤษ

จากความกำกวมและไม่แน่ชัดของสยามจนเป็นเหตุให้เสียดินแดนมาลัยนี้ถือเป็นจุดสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงแนวคิดรัฐชาติที่แผ่อิทธิพลเข้ามาจากชาติมหาอำนาจตะวันตกที่ถือว่าเส้นเขตแดนเป็นตัวกำหนดอำนาจทางการปกครอง อย่างไรก็ตามความกำกวมที่ว่านี้ยังปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาที่สยามได้ทำไว้กับอังกฤษ ได้แก่

สนธิสัญญาเบอร์นีย์ (สมัยรัชกาลที่ ๓) และสนธิสัญญาเบาวิริง (สมัยรัชกาลที่ ๔) ในสนธิสัญญาเบอร์นีย์ ค.ศ. ๑๘๒๖ ข้อที่ ๔ ได้ระบุว่าเมืองขึ้นของอังกฤษคือเกาะหมาก (ปีนัง) เมืองมะละกา เมืองสิงหปุระ เมืองมฤท เมืองทวาย เมืองตะนาว และเมืองเย ในขณะที่ความกำกวมเริ่มปรากฏในข้อที่ ๑๒ และ ๑๓ ถึงอำนาจของทั้งสองฝ่ายเหนือดินแดนเคดาร์ห์ ตรังกานู กลันตัน เปรัก และสลังอร์ โดยที่ข้อ ๑๔

ระบุว่าสัญญาต้องทำเป็น ๓ ภาษา คือ ไทย อังกฤษ และมาลัย

สนธิสัญญาเบอร์นีย์ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่าเขตแดนทางแหลมมาลัยยังมีปัญหากำกวมในขณะที่เส้นเขตแดนสยาม – อังกฤษ ต่อพม่า หรือแม้กระทั่ง อังกฤษ – ฝรั่งเศส ทำให้เกิดความชัดเจนทางพื้นที่มากขึ้นต่อสยาม แต่กว่าจะชัดเจนที่สุด (รวมหัวเมืองมาลัยที่ถือเป็นเส้นเขตแดนสุดท้าย) ก็ใช้เวลากว่า ๘๓ ปี

เพื่อลากเส้นเขตแดนรูป “ขวาน” ความเคลื่อนไหวของ ๔

รัฐมาลัยที่ยกให้อังกฤษไปนั้นได้กลับมาเป็นของประเทศ “ไทย” อีกครั้งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ และถูกส่งคืนกลับสู่สถานะเดิม (status quo) ให้แก่อังกฤษ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าอังกฤษเริ่มสถาปนาอำนาจปกครองเต็มที่เหนือรัฐมาลัยหลังจากเกิดความขัดแย้งระหว่างบรรดาสุลต่านมาลัยหลายครั้งในทศวรรษ ๑๘๖๐ และ ๑๘๗๐

ขณะที่สยามค่อยๆผนวกรัฐที่อ้างว่าเป็นของตนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการปกครองแบบใหม่ที่รวมศูนย์ในปี ค.ศ. ๑๘๗๑ เคดาร์ห์กลายเป็นจังหวัดหนึ่งภายใต้การดูแลโดยตรงของกรุงเทพฯ

และต่อมาถูกยกระดับขึ้นเป็นศูนย์กลางของมณฑลไทรบุรีในปี ค.ศ. ๑๘๙๑

แต่สยามต้องเผชิญกับปัญหาในการควบคุมจังหวัดมาลัยเหล่านี้

(สังเกตได้จากความเห็นและการวิเคราะห์ของสโตเบลล์) ซึ่งเป็นภาระที่สร้างปัญหาให้กับกรุงเทพฯตลอดมา และในที่สุดเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๙ สยามตกลงมอบรัฐมาลัยทั้ง ๔ (เคดาร์ห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู)

ให้กับอังกฤษ โดยแลกกับสิทธิประโยชน์บางประการ เช่น

ยกเลิกสิทธิสถานเอกอัครราชทูตของอังกฤษในสยามและเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากอังกฤษเพื่อสร้างทางรถไฟระหว่างกรุงเทพฯ กับ มาลัยของอังกฤษ การปักปันเขตแดนอย่างเป็นทางการเริ่มขึ้นในครั้งนั้น

โดย.....ชนนัรัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามานุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

สภาพของ “สิ่งตกค้าง” จากเหตุการณ์ (ยก) เสียดินแดน

หลังจากเหตุการณ์ (ยก) เสียดินแดน ๔ รัฐ มลายูให้แก่อังกฤษอย่างสมบูรณ์ในปี ค.ศ. ๑๙๐๙ นั้นทำให้กัณฑ์ ตรังกานู เคดาห์ และปะลิส

อยู่ภายใต้การอารักขาของอังกฤษอย่างเต็มรูปแบบและในระยะต่อมามีการจัดระเบียบรัฐสุลต่านในมลายูครั้งใหญ่ เรียกชื่ออย่างเป็นทางการว่า “สหพันธรัฐมลายา” ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗

ซึ่งเป็นปีที่อังกฤษมอบเอกราชให้อย่างสมบูรณ์

และในเวลาต่อมาสหพันธรัฐมลายาได้ขยายพื้นที่ครอบคลุมบอร์เนียวเหนือ (ซาบาและซาราวัก)

และสิงคโปร์เข้ามาด้วยในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ ภายใต้ชื่อ “สหพันธรัฐมาเลเซีย”

ตั้งแต่อดีตกาลเนืมนานมาจนถึงการสร้างประเทศใหม่จากปัญหาเขตแดนและการเมืองระหว่างประเทศในยุคนานาคทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “สิ่งตกค้าง”

ทั้งแบบเจตนาและไม่เจตนาอันเป็นผลพวงมาจากการต่อรองด้านผลประโยชน์ทางการค้าและความมั่นคงระหว่างประเทศในช่วงเวลานั้น จากสนธิสัญญาฉบับใหม่ที่ว่าด้วยการยกดินเสียให้อังกฤษ ค.ศ. ๑๙๐๘ ข้อที่ ๓ ระบุว่า “จัดตั้งคณะกรรมการทั้ง ๒ ฝ่าย ในระยะ ๖ เดือน

หลังทั้งสองให้สัตยาบันเพื่อทำการปักปันเขตแดนกันนอกจากนี้คนในบังคับสยามที่เคยอยู่อาศัยในดินแดนดังกล่าวแล้ว ถ้าต้องการเป็นคนสยามต้องย้ายกลับไปอยู่ในเขตสยามภายใน ๖ เดือน

และอังกฤษยอมรับว่าบุคคลเหล่านั้นยังมีสิทธิเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในดินแดนเหล่านั้นอยู่

หนังสืออนุญาตต่างๆที่ทางรัฐบาลสยามออกให้ก่อนวันลงนามในสัญญาฉบับนี้อังกฤษยังคงยอมรับสิทธินั้นต่อไป” เป็นเหตุให้เกิดการเดินทางอพยพตามความประสงค์ของผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณ ๔

รัฐตอนเหนือของมลายูที่ถูกยกให้อังกฤษ

บางส่วนอพยพกลับเข้ามาในเขตสยามในขณะที่บางส่วนยังคงอยู่ที่เดิม

ว่าด้วยเรื่องการอพยพของผู้คนอันเป็นผลจากสนธิสัญญานี้ทำให้ต้องทราบภูมิหลัง

เหตุการณ์และแนวคิดบางประการของชาติพันธุ์ของผู้คนในบริเวณนั้นว่าเหตุใดถึงเรียกว่าเป็นสิ่งตกค้าง (ในมุมมองของใคร) เพื่อสร้างมโนทัศน์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ชาวมลายูเชื้อสายไทย

หรือชาวสยามนั้นเป็นชาวไทยถิ่นใต้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แถบนี้มาช้านานโดยการเข้ามาเรื่อยๆ

พอนานเข้าก็กลายเป็นชนกลุ่มหนึ่งในรัฐไทรบุรี ปะลิส กัณฑ์ ตรังกานู ทางตอนเหนือของรัฐเปเร

และมีจำนวนหนึ่งอาศัยในป็นัง โดยบางส่วนได้ผสมกลมกลืนกับชนพื้นเมืองแถบนี้ด้วย

ภายหลังการยกดินแดนส่วนนี้แก่อังกฤษ ชาวไทยกลุ่มนี้จึงเป็น “สิ่งตกค้าง” ในประเทศมาเลเซียจนถึงปัจจุบัน แต่ชาวไทยในประเทศมาเลเซียนี้ก็ยังรักษาประเพณีวัฒนธรรมของไทยในอดีตไว้ได้อย่างดี รวมถึงภาษา

และศาสนาที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกับชาวมลายูทั่วไป

ชาวมลายูเชื้อสายไทยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเชื้อสายเดียวกับชาวไทยในประเทศไทยโดยเชื่อกันว่าอพยพเข้าสู่ดินแดนมลายูตั้งแต่ ๓๐๐-๕๐๐ ปีมาแล้ว โดยเป็นช่วงที่ไทยล่าอาณานิคมไปยึดปาหัง

ผู้ที่ติดตามกองทัพสยามจึงเข้าไปอยู่อย่างกระจัดกระจาย โดยในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ

แห่งกรุงศรีอยุธยาตั้งเมืองขึ้นนครขึ้นใหม่ เมื่อไทยยกไปตีมะละกา ระหว่าง พ.ศ. ๑๙๙๘ - ๒๐๐๓

โดย.....ธนรัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

จึงเรียกว่าเมืองไชยบุรีและมีราษฎรทางหัวเมืองเหนืออพยพมาอยู่กันมาก
จึงออกเสียงแบบสำเนียงเหนือเป็นไชบุรี ต่อมาปี พ.ศ. ๒๐๖๗
เมืองไชยบุรีได้ตกเป็นเมืองขึ้นของอาเจะห์ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะสุมาตรา
ประชากรจึงได้หันไปนับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก
แต่ก็ยังมีคนที่นับถือศาสนาพุทธจำนวนมากเช่นเดียวกัน ต่อมาในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองในราว พ.ศ.
๒๑๗๓ จึงได้เมืองไชยบุรีกลับมาตามเดิม ช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็ยังเขียนชื่อเป็นไชบุรีอยู่
ภายหลังจึงเขียนเป็น ไทรบุรี ในสมัยยุคล่าอาณานิคม
เพื่อรักษาเอกราชชนชั้นปกครองไทยได้ยอมเซ็นสนธิสัญญายกไทรบุรี ปะลิส กลันตัน ตรังกานุ
ประตอนบนให้สหราชอาณาจักร ในวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๑ หรือเมื่อ ๑๐๐ ปีก่อน
ปัจจุบันคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธมีอิสรภาพในการคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมเอาไว้อย่างเหนียวแน่น
มีโรงเรียนสอนภาษาไทยและพระพุทธศาสนา โดยประเทศไทยเสียดินแดนดังกล่าว
แต่ชาวไทยในหัวเมืองมลายูทั้ง ๔ เมือง
ยังคงตั้งหลักปักฐานอยู่ที่นั่นนับตั้งแต่อังกฤษยึดครองมาเลเซียจนกระทั่งมาเลเซียได้รับเอกราชจนถึงปัจจุบันโด
ยเฉพาะในเคดะห์มี ๑๑ เขต ๒๗ หมู่บ้าน มีวัด ๕๐ วัดมีชาวไทยไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ คน
ก่อนมาเลเซียได้รับเอกราช ชาวไทยมีหลักฐานแสดงสถานภาพความเป็นชนกลุ่มน้อย คือ
สูติบัตรแสดงความเป็นไทยเชื้อสายไทย ทะเบียนสำมะโนครัวแสดงสัญชาติมาเลเซีย และบัตรประชาชน
เริ่มทำตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี และทำใหม่อีกครั้ง เมื่ออายุ ๑๘ ปี หลังจากมาเลเซียได้รับเอกราชแล้ว
ชาวไทยมีหลักฐานการแสดงสถานภาพ คือ สูติบัตรแสดงว่าเป็นคนไทยเชื้อสายไทย
และบัตรประชาชนแสดงสัญชาติมาเลเซีย เดิมที่ชาวไทยไม่มีสถานะเป็นภูมิบุตร
โดยมีสิทธิ์ครองดินเป็นของตนเอง มีสิทธิ์ขายที่ดินให้แก่ผู้อื่นได้แต่ผู้ซื้อต้องเป็นชาวมลายู
ชาวไทยด้วยกันไม่มีสิทธิ์ซื้อขายที่ดินไม่ว่าเป็นของชาวไทยหรือของชาวมลายู
อีกประการหนึ่งเจ้าของที่ดินต้องเป็นเกษตรกรชาวไทยและมีบัตร Regence Patanian Orang Orang Siam
ทางการมาเลเซียจึงยอมรับว่าชาวไทยเป็นเกษตรกรเจ้าของที่ดินและไม่ประสงค์กลับไปอยู่ในประเทศไทย
ส่วนชาวไทยบางส่วนก็ได้กลับประเทศไทยแล้วแต่หากมีกิจกรรมบางอย่างก็จะกลับมาและหลังจากนั้นก็กลับ
ประเทศไทยตามเดิม โดยปัจจุบันชาวมลายูเชื้อสายไทยได้รับสถานะภูมิบุตรแล้ว

ชาวไทยที่อาศัยในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่จะนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบเดียวกับไทย
แม้ว่าในวัดไทยบางแห่งจะมีเทพเจ้าจีนที่ผู้มีศรัทธาชาวจีนมาประดิษฐานไว้ก็ตาม
แต่คนไทยที่ไทรบุรีจะเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ และอำนาจไสยศาสตร์เร้นลับ
ผสมผสานกับความเชื่อทางพุทธศาสนา และฮินดูสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของคนไทย
จากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมของคนไทยในไทรบุรี
พบว่าชาวมลายูที่เป็นชนกลุ่มใหญ่มักเกรงกลัวชาวไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย เพราะคิดว่าชาวไทยมีคาถาอาคม
สามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆได้อย่างน่ามหัศจรรย์ เช่นมีพิธีกรรมรับ-ส่งเทวดา (เทียมตา) พิธีกรรมในงานศพ
ดนตรีกาหลอ พิธีกรรมโนราโรงครู เป็นต้นในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีคนไทยในมาเลเซียเหล่านี้
จะนัดหมายกันพาลูกหลานที่มีอายุครบขวบมาบวชเป็นพระภิกษุที่วัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช
ซึ่งแต่ละปีจะมีมาบวชกันหลายสิบล้าน และมีญาติพี่น้องยกขบวนกันมาร่วมงาน

โดย.....ชนนัรัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

มาแสวงบุญนมัสการพระมหาธาตุกัน ๑๐-๒๐ คันธบัส นับพันๆ คน

ซึ่งชาวไทยในมาเลเซียนั้นมีความเคารพศรัทธาและความผูกพันกับพระบรมธาตุที่นครศรีธรรมราชมาช้านานหลายชั่วอายุคนแล้ว ซึ่งในอดีตอันยาวนานนับตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๗-๑๘

เมืองนครศรีธรรมราชหรือตามพรลิงก์

เป็นแคว้นใหญ่ที่เจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นเป็นเมืองศูนย์กลางในแหลมมลายูมีเมืองบริวารถึง ๑๒

เมืองเรียกว่าเมือง ๑๒ นักชัตรี และไทรบุรีหรือเกดะห์แห่งนี้ก็เป็นหนึ่งใน ๑๒ เมืองบริวาร

โดยถือตรงมะโรงหรือคูใหญ่เป็นตราสัญลักษณ์ ประกอบกับทั้งเมืองนครศรีธรรมราชที่ตั้งอยู่ริมฝั่งอ่าวไทย

ในขณะที่รัฐไทรบุรีเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ริมฝั่งมหาสมุทรอินเดีย จึงเป็นเส้นทางค้าขายที่สำคัญต่อกัน

ผู้คนพลเมืองเดินทางไปมาหาสู่กันเหมือนบ้านพี่เมืองน้องจนมีคำกล่าวที่ติดปากกันสืบมาว่า "กินเมืองคอน

นอนเมืองไทร" อันเป็นคำกล่าวที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างสองเมืองได้เป็นอย่างดี

และความผูกพันเช่นนี้ก็ยิ่งสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

บรรยากาศของความเคารพความศรัทธาของชาวไทยในมาเลเซียที่มีต่อพระบรมธาตุ

คนไทยในไทรบุรีมีคติความเชื่อสืบต่อกันมาแต่ครั้งโบราณว่า

หากใครได้มีโอกาสเดินทางมานมัสการพระบรมธาตุที่นครศรีธรรมราชแล้ว ก็จะได้บุญกุศลมากมายยิ่ง

เพราะได้มาถึงศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีต

อีกทั้งยังเป็นการเดินทางที่ยาวไกลและสมบุกสมบันทุกรันดารยิ่งนัก

คนที่เดินทางมาถึงได้ต้องมีศรัทธาอย่างแรงกล้าในจิตใจ

ใครได้มาถึงแล้วกลับไปก็จะกลายเป็นคนที่เป็นยอดคนเลยทีเดียว

ยิ่งได้มาบวชหรือพาลูกพาลานมาบวชด้วยแล้ว ก็จะได้กุศลยิ่งขึ้นไปอีก

แม้ปัจจุบันการเดินทางจะสะดวกสบาย ด้วยการเดินทางทางรถยนต์ราว ๓-๔ ชั่วโมง

แต่ศรัทธาของพวกเขา ก็ยังคงอยู่และสืบทอดมายังคนรุ่นหลัง สมาคมสยามเกดะห์-

ปะลิสที่พยายามต่อสู้เพื่อคงไว้ซึ่งภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในมาเลเซีย

มีการเปิดโรงเรียนสอนภาษาไทยและมีการสอนให้รักชาติไทย

รักษาศาสนาพุทธเทิดทูลพระมหากษัตริย์ไทยองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

มีการยกธงชาติไทยควบคู่กับธงชาติมาเลเซีย แต่จะไม่มีขบวนการที่เคลื่อนไหวนอกระบบหรือวิธีการที่รุนแรง

การดำเนินกิจกรรมของสมาคมชาวพุทธเชื้อสายไทยในตอนเหนือประเทศมาเลเซียนั้นไม่เพียงดำเนินการ

ทางด้านวัฒนธรรมอย่างเดียวแต่พยายามรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจการเมืองด้วยเช่นกัน

เช่นข้อเรียกร้องที่เป็นประเด็นสำคัญๆ และนำเสนอผ่านสมาคมไทยกลับต้น

และสมาคมสยามมาเลเซียมายังรัฐบาลก็คือ การขอมีสติเป็นภูมิบุตร การขอมิพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุด

(การขอมิพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดให้เป็นที่สักการะของชาวพุทธจากทั่วโลก ก็ถือเป็นประเด็นสำคัญ ปัจจุบันนี้

ประเทศมาเลเซียมีพระพุทธรูปทรงนั่งที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของโลกรองจากพระพุทธรูปทรงนั่งของประเทศญี่ปุ่น

ซึ่งพระพุทธรูปทรงนั่งในประเทศมาเลเซียจะประดิษฐานอยู่ที่วัดมัจฉิมาราม หมู่บ้านตือรือโบะ

(Tereboh) อำเภอตุมปัต (Tumpat) รัฐกลันตัน (Kelantan)

ผู้ที่เดินทางเข้าประเทศมาเลเซียจากฝั่งอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ก็จะพบเห็น

พระพุทธรูปดังกล่าวทางด้านซ้ายมือห่างจากเป็งกาลันกูโบร์ (Pengkalan Kubor)

ริมฝั่งแม่น้ำตรังกันข้ามอำเภอตากใบประมาณ 5 - 8 กิโลเมตร) ให้เป็นที่สักการบูชาของชาวพุทธจากทั่วโลก

การขอแก้ไขให้มีการระบุชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยในแบบฟอร์มการขอข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ

โดย.....ชนนัรัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

การขอประกาศวัฒนธรรมไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแห่งชาติ

การขอประกาศวันสงกรานต์เป็นวันหยุดราชการ

การขอมีสิทธิในกองทุนช่วยเหลือด้านการศึกษาและด้านการประกอบทางธุรกิจ

ตลอดจนการขอมีสิทธิเป็นสมาชิกของพรรคอัมโน (UMNO)

การขอประกาศวัฒนธรรมไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแห่งชาติ

และการขอประกาศวันสงกรานต์เป็นวันหยุดราชการ ทั้งสองประเด็นดังกล่าวถือว่าสำคัญ

เพราะการที่ไม่ได้แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในชาตินั้น ส่อให้เห็นว่า

วัฒนธรรมของชาวพุทธเชื้อสายไทยกำลังถูกกลืนจากกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่

รัฐบาลมาเลเซียจึงประกาศให้วัฒนธรรมการละเล่นกลองยาว การฟ้อนรำไทย

และประเพณีวันสงกรานต์เป็นวัฒนธรรมแห่งชาติ

การขอมีสิทธิในการกู้ยืมกองทุนช่วยเหลือด้านการศึกษาและด้านการประกอบทางธุรกิจ

รัฐบาลมาเลเซียได้ให้สิทธิการขอทุนทั้งการศึกษาอย่างเช่น ทุน MARA ซึ่งเป็นทุนพิเศษสำหรับชาวมลายู

และทุนการประกอบทางธุรกิจอย่าง เช่น ASB และ ASN

ซึ่งเป็นกองทุนทางธุรกิจสำหรับชาวมลายูและพลเมืองแห่งชาติแก่ชาวพุทธเชื้อสายไทยเท่ากับชาวมลายูในมาเลเซียทุกประการ

ประเด็นการขอมีสถานภาพเป็นภูมิบุตร หรือบุมิบุตรถือว่าสำคัญที่สุด

ตามรัฐธรรมนูญของมาเลเซียถือว่า

บุคคลที่สืบเชื้อสายเป็นชาวมลายูหรือสืบเชื้อสายเป็นชาวซาบะห์หรือชาวซาราวักในมาเลเซียเท่านั้นที่เป็นบุมิบุตร นอกจากนั้นจะไม่ใช่บุมิบุตร ฉะนั้น จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นบุมิบุตรเพียงสองกลุ่มเท่านั้นคือ

กลุ่มชาติพันธุ์มลายูและกลุ่มชาติพันธุ์กาตาซันจากรัฐซาราวักและซาบะห์

ส่วนลูกหลานที่เป็นบุมิบุตรก็ต้องมีบิดาหรือมารดาที่สืบเชื้อสายมลายูหรือชาวซาบะห์หรือซาราวักเท่านั้น

ผู้ที่ถือสิทธิเป็นภูมิบุตรจะถือว่าเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง จะมีสิทธิพิเศษมากมายนับว่าเหนือกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

ในมาเลเซีย ทุกกลุ่มชาติพันธุ์จึงต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้สถานภาพภูมิบุตร อย่างไรก็ตาม

จากการต่อสู้ทางสายกลางของชาวพุทธเชื้อสายไทยนั้น นับว่าประสบความสำเร็จอย่างมาก

เพราะว่าชาวพุทธเชื้อสายไทยถึงแม้ว่า แรกเริ่มไม่มีสถานภาพเป็นภูมิบุตร แต่สิทธิต่างๆ หมายถึง

สิทธิด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม จะเหมือนกับภูมิบุตรที่เป็นชาวมลายูทุกประการ

ปัจจุบันนี้ชาวพุทธเชื้อสายไทยมีสถานภาพเป็นภูมิบุตรแล้ว เมื่อประมาณ กลางปี ค.ศ. ๒๐๑๓

ซึ่งถือว่าเป็นสถานภาพที่สูงกว่าชาวจีนและชาวอินเดียในมาเลเซีย

การขอแก้ไขให้มีการระบุชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยในแบบฟอร์มการขอเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ

ประเด็นนี้ก็ถือว่าสำคัญ เพราะว่าหากไม่มีการระบุกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชัดเจน

จะทำให้ลูกหลานชาวพุทธเชื้อสายไทยหมดสิทธิในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันของรัฐ

เพราะการเข้าสถาบันการศึกษาของรัฐในมาเลเซียนี้มีการจัดการเข้าศึกษาตามระบบ PR

ซึ่งเป็นอัตราส่วนตามจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์

การขอมีสิทธิเป็นสมาชิกของพรรคอัมโนประเด็นนี้ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ เพราะว่าประเทศมาเลเซียนั้น

พรรคอัมโน ซึ่งเป็นพรรคของชาวมลายูเป็นพรรคการเมืองที่ผูกขาดในการบริหารปกครองประเทศ

ผู้ที่สมาชิกของพรรคอัมโนจะได้รับผลประโยชน์และสิทธิต่างๆ มากกว่าพรรคอื่นๆ

สำหรับชาวพุทธเชื้อสายไทยนั้น นับตั้งแต่มีการต่อสู้เรียกร้องสิทธิทางการเมือง คุณเจริญ อินทร์ชาติ

โดย.....ธนทร์รัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

คุณชีวชน เอ็มอัมไพ ซึ่งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติล้วนแต่เป็นสมาชิกของพรรคอัมโนทั้งสิ้น ที่แตกต่างกันในการดำเนินนโยบายที่มีต่อชนกลุ่มน้อยชาวพุทธเชื้อสายไทยนั้น จะเห็นว่ารัฐบาลมาเลเซียตอบสนองด้วยการให้มีการจัดตั้งองค์กรกลุ่มชาติพันธุ์ชาวพุทธเชื้อสายไทยที่ถูกต้องตามกฎหมาย

จึงเกิดสมาคมสยามมาเลเซียและสมาคมไทยกัณฑ์ที่ทำการต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของกลุ่มชาติพันธุ์

รัฐบาลมาเลเซียมีการให้คำมั่นแก่ชาวพุทธเชื้อสายไทยถึงการสงวนสิทธิในตำแหน่งสภานิติบัญญัติไว้สำหรับชาวพุทธเชื้อสายไทยหนึ่งที่นั่งตามประชากรจำนวนประมาณ 60,000 คน

และผู้ที่เป็สมาชิกสภานิติบัญญัติคนแรกที่เป็นชาวพุทธเชื้อสายไทยในปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) ก็คือประธานของสมาคมสยามมาเลเซีย ชื่อว่าคุณเจริญ อินทร์ชาติ ปัจจุบันนี้

ผู้ที่เป็สมาชิกสภานิติบัญญัติต่อจากคุณเจริญ อินทร์ชาติ โดยเริ่มจากปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) คือคุณชีวชน เอ็มอัมไพ จนทำนเป็สุภาพสตรีชาวพุทธเชื้อสายไทย

ซึ่งในอดีตท่านเคยเป็รองประธานของสมาคมสยามมาเลเซียและที่ปรึกษาของมุขมนตรีแห่งรัฐปะลิสันนั่นเอง¹

อย่างไรก็ดีคนมาเลเซียเชื้อสายไทยนั้นได้มีการปรับตัวเข้ากับเขตแดนใหม่ กฎหมายใหม่ และรัฐชาติใหม่ที่ตนสังกัดอยู่ทั้งที่เป็ชนกลุ่มน้อยแต่รัฐบาลมาเลเซียได้มองว่าคนมาเลเซียเชื้อสายไทยเหล่านี้เป็ภัยต่อความมั่นคงแม้จะมีการเรียกร้องสิทธิต่างๆหลายประการรวมทั้งการเคลื่อนไหวเพื่อให้ได้สิทธิทางการเมือง

ทั้งคนไทยกลุ่มนี้มิได้เรียกร้องให้มีการได้มาซึ่งสัญชาติไทยเหมือนอย่างกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นในเขตตะนาวศรีของประเทศเมียนมาร์ ทั้งที่กลุ่มคนไทยพลัดถิ่นทั้งสองกลุ่มนี้อยู่ในสถานะที่คล้ายคลึงกัน คือถูกเส้นเขตแดนบังคับความเป็นพลเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่ง

การขีดเส้นเขตแดนเกิดขึ้นหลังการตั้งถิ่นฐานของผู้คนหลังการเกิดขึ้นของรัฐชาติ หรือความเป็นประเทศในปัจจุบันนับเป็ปัญหาที่ต้องตกอยู่กับประชาชนหากไม่ได้รับการดูแลจากรัฐบาลของประเทศนั้นๆ อย่างที่คนไทยพลัดถิ่นในเขตตะนาวศรีของเมียนมาร์ออกมาเรียกร้อง

แต่สำหรับคนไทยพลัดถิ่นในมาเลเซียหรืออย่างที่เราเรียกตัวเองว่า “คนไทยติดถิ่น” นั้นน่าจะถูกต้องกว่าเพราะเป็คนในพื้นที่เดิมไม่ได้เกิดจากการอพยพเข้าไป

คนกลุ่มนี้ต่างจากกลุ่มคนไทยในเขตตะนาวศรีเนื่องจากพวกเขาพอใจกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะประเทศมาเลเซียมีการดูแลชนกลุ่มน้อยที่มีประสิทธิภาพมากกว่าจนชาวไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าพอใจ ยิ่งกว่านั้นยังมีการอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมทางพุทธศาสนาได้อย่างเสรีทั้งที่คนส่วนใหญ่เป็มุสลิม

สถานะความเป็นพลเมืองก็อยู่ในระดับที่น่าพอใจและมีสิทธิในเรื่องสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน

แต่อาจจะมีข้อจำกัดอยู่บ้างนั้นอาจไม่ใช่เรื่องแปลกนักเพราะด้วยข้อจำกัดที่เป็เพียงชนกลุ่มน้อยของสังคมจำเป็นต้องคล้อยตามความเป็นไปของคนส่วนใหญ่ซึ่งอาจไม่ตรงกับชนกลุ่มน้อยไปทั้งหมด

1

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%80%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2>
□□□□□□□□□□□□ 19 □□□□□□ 2558 □□□□ 11.31 □.

ทั้งนี้ความเป็นอยู่ของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยถือว่าอยู่ในระดับที่ดีและอีกเหตุผลหนึ่งที่น่าจะเป็นไปได้คือประเทศมาเลเซียและประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างดีต่อกันและเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่พึ่งพาอาศัยกันอยู่บ่อยครั้ง

และมาเลเซียก็เป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนเส้นทางประชาธิปไตยในเรื่องของสิทธิความเป็นพลเมืองของชนกลุ่มน้อยที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน

เหล่านี้เองอาจเป็นปัจจัยที่ประกอบให้ชนกลุ่มน้อยชาวสยามในมาเลเซียมีสิทธิความเป็นพลเมืองเป็นที่พอใจเช่นเดียวกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยอาจถูกกลืนเข้าอยู่ภายใต้วัฒนธรรมอื่นและสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเองไปแต่สำหรับคนมาเลเซียเชื้อสายไทยหาเป็นเช่นนั้นไม่ นับตั้งแต่มีการจัดทำเขตแดนระหว่างสยามกับอังกฤษ ค.ศ. ๑๙๐๙ ล้วนเป็นตัวสะท้อนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนผ่านการฟื้นฟูและการปรับตัว

การต่อสู้เพื่อสิทธิของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยกับภาวะความเป็นพลเมืองภายใต้ระบบการปกครองของประเทศต่างๆ

ชุมชนชาวสยามในมาเลเซียได้มีการเก็บรวบรวมเอกสารทางวัฒนธรรมหรือบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ชาวสยามจึงเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการอบรมสั่งสอนและการบอกเล่าของคนจากรุ่นสู่รุ่นแบบปากต่อปาก และด้วยลักษณะของครอบครัวที่เป็นครอบครัวขยายคนสยามจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนเฒ่าคนแก่ ประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา

ถูกถ่ายทอดจากผู้ใหญ่เป็นสำคัญทำให้คนรุ่นหลังได้ซึมซับและเรียนรู้โดยไม่รู้ตัวและให้ส่งต่อสิ่งเหล่านี้แก่คนรุ่นต่อไป ชาวสยามมักใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในชีวิตประจำวัน

แต่หากต้องติดต่อกับชนชาติอื่นๆก็จะใช้ภาษามลายู หรือภาษาจีนตามแต่เชื้อชาติของคู่สนทนา

ดังนั้นชาวสยามในมาเลเซียจึงพูดได้หลายภาษา

นอกจากนี้ชาวสยามยังนิยมตั้งชื่อและนามสกุลตามธรรมเนียมไทยและสำหรับชนชาติไทยในมาเลเซียภาษาไทยถือเป็นสิ่งที่บรรพชนได้สร้างและกำหนดขึ้นเพื่อใช้แทนวัตถุ ความคิด อารมณ์ความรู้สึก

เพื่อสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจระหว่างกัน

จวบจนทุกวันนี้ นับเป็นเวลากว่าร้อยปีที่ชุมชนชาวสยามได้สืบทอดมรดกของความเป็นไทยไว้อย่างเหนียวแน่น

ยึดถือพุทธศาสนาเป็นแก่นของการดำเนินชีวิตโดยผู้คนทุกรุ่นยังถ่ายทอดและสืบสานประเพณีและพิธีกรรมของความเป็นไทยไว้อย่างเข้มแข็งเพื่อเป็นหลักประกันความต่อเนื่องยืนยาวของจิตวิญญาณความเป็นไทยและธำรงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้วยความภาคภูมิใจอย่างมีศักดิ์ศรีของชุมชนบนผืนแผ่นดินมาลายู

แหล่งอ้างอิง

โดย.....ธนทร์รัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

สายจิตต์ เหมินทร์. *การเสียดินแดนไทยโบราณ ก้านตัน ตรังกานู และปลิส*
ของไทยให้แก่อังกฤษในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๗

กิ่งแก้ว นิคมขำ. *การเจรจาและข้อตกลงระหว่างไทยและอังกฤษเกี่ยวกับหัวเมืองมลายู*.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๑๙

ม.ร.ว. ประกายทอง สิริสุข (แปล). *การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์*. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และสังคมศาสตร์, ๒๕๒๖

ดาณฎา ไชยพรธรรม. *ย้อนรอยประวัติศาสตร์ ๑๐ ประเทศในอาเซียน*. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: มายิก,
๒๕๓๗

พรณิ ฉัตรพลรักษ์ (แปล). *ประวัติศาสตร์มาเลเซีย*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้า
และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และสังคมศาสตร์, ๒๕๕๑

อรอนงค์ ทิพย์พิมล. ธนศักดิ์ สายจำปา. ดุลยภาค ปรีชารัชช. สุกฤษณ์ กาญจนขุนดี. อัครพงษ์ คำคุณ.
เขตแดนสยามประเทศไทย - มาเลเซีย - พม่า - ลาว - กัมพูชา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และสังคมศาสตร์, ๒๕๕๔

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. *ประมวลสนธิสัญญา อนุสัญญา ความตกลง บันทึกความเข้าใจ และแผนที่*
ระหว่างสยามประเทศไทย กับประเทศอาเซียนเพื่อนบ้าน: กัมพูชา - ลาว - พม่า - มาเลเซีย. พิมพ์ครั้งที่ ๑.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และสังคมศาสตร์, ๒๕๕๔

ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์. *วาทกรรมเสียดินแดน ใน ประมวลแผนที่ : ประวัติศาสตร์-ภูมิศาสตร์-การเมือง*
กับลัทธิอาณานิคมในอาเซียน-อุษาคเนย์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และมูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย, 2555

ธงชัย วินิจจะกุล (เขียน). พวงทอง ภาวครพันธ์ุ ไรดา. อรุณวงศ์ พงษ์เลิศ. พงษ์นันทน์ (แปล).
กำเนิดสยามจากแผนที่: ประวัติศาสตร์ภูมิกายของชาติ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
ร่วมกับสำนักพิมพ์อ่าน, ๒๕๕๖

สายสกุล เดชาบุตร. *เสียดินแดนให้จักรวรรดินิยมในสมัยล่าอาณานิคม*. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ยิบซี กรุ๊ป,
๒๕๕๘.

ทัศนาวดี แก้วสนิท. *ลมหายใจของวัฒนธรรมไทยบนผืนแผ่นดินมลายู*. เข้าถึงได้จาก

โดย.....ชนนรัฐ นาคทั้ง (IMAS), UM, Malaysia

อาจารย์ประจำกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี

จัดทำข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

[http://www.stou.ac.th/study/sumrit/12-56\(500\)/page1-12-56\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/12-56(500)/page1-12-56(500).html) วันที่สืบค้น ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

สุดารัตน์ แสงศรี. *คนไทยในมาเลเซียกับสิทธิความเป็นพลเมือง*. มติชนออนไลน์, ๒๕๕๔ เข้าถึงได้จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1316690219&grp_id=&catid=02&subcatid=0207 วันที่สืบค้น ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

แถมสุข นุ่มนนท์. *สิทธิของไทยเหนือรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรัง กางู และปะลิส*. ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าถึงได้จาก http://www.peace.mahidol.ac.th/th/index.php?option=com_content&task=view&id=186&Itemid=155 วันที่สืบค้น ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

สุมาลี สุขदानนท์. *การครอบครองคาบสมุทรมลายูของมหาอำนาจตะวันตก*. ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก <http://www.tri.chula.ac.th/triresearch/malau/malau.html> วันที่สืบค้น ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
